

Sevda Səfərli: "Vətən siza oğul dedi" kitabım,

Şuşanı azad edənlərə minnətdarlığımıdır"

**Ömrümün bahar çağıdır,
Amma qəlbim qəm tağıdır.
Qəm tağım - Vətən dağıdır,
Vətənə yetməyim gəlir,
Şuşaya gətməyim gəlir.**

Adalet.az xəbər verir ki, bu gün əslində alınmaz qala sayılan Şuşanın alınmasından, işğal olunmasından 31 il keçir. Bu illər ərzində xalqımız üreyinin bir parçası olan Şuşanı, Qarabağı bir an da olsun unutmadı. Ötən Şuşalı günləri, yurddakı xoşbəxt anları. yana-yana, sızıltı ilə xatırlaya-xatırlaya, gözleri yaşla, ürəyi qəhərlə dola-dola "Şuşam" deyərək köks ötürdü.

**Xarı bülbüllər açanda,
Kəkotu ətir saçanda,
Qartal qıy vurub uçanda,
Gülünü dərməyim gəlir,
Şuşanı görməyim gəlir.**

Nəhayət qüdrətli Azərbaycan Ordusu qollarını çirmələdi və torpaqlarımızı, xüsusən Qarabağın rəmzi olan Şuşanı işğaldan azad etdi. "Şuşam" deyib qəhr olanların, həsrət çəkənlərin gözü də güldü, ürəyi də sevindi, 28 illik həsrətini verdiyi "başaşağılıq" hissini yerini qürur hissi doldurdu. İndi vətəni, el-obasını sevmək hər kəs Azərbaycan ordusuna, sağlamlığına ağır zərbə dəymiş qazilərə, vətənin dar günündə əlinə silah alıb döyüşə atılan igidlərə özünü minnətdar, borclu hesab edir, ruhu ilə vətən göylərinə çəkilmiş Şəhidlərin müqəddəs ruhu qarşısında baş əyir!

**Yaranızdan qan verdiniz Vətənə,
Ucaldınız şən verdiniz Vətənə,
Şərəfli ad-san verdiniz Vətənə,
VƏTƏN yarasına məlhəm oldunuz,
Vətən çiçəklənsin deyə, soldunuz.**

Şuşalı şair Sevdə Səfərli yurdunu düşmənlərdən azad edənlərə özünü borclu bilənlərdəndir. Odur ki, yeni çapdan çıxmış kitabı ilə Qarabağ fəthlərinə, Şuşa qəhrəmanlarına minnətdarlığını bildirmək istəyib. Şair Sevdə xanım "Vətən siza oğul dedi" kitabını mənə hədiyyə kimi bağışlayanda o bildirdi ki, kitabım, ordumuzun göstərdiyi qəhrəmanlığın zərrəsini qiymətləndirməkdə aciz olsa da, amma belə bir toplunu yazmasam, minnətdarlığımı bildirməsəm, üreyim partlayardı: "Hər fəthemiz, hər döyüşçümüz 44 günlük savaşda bir dastana, bir 5 cildlik külliyyata sığmayacaq qəhrəmanlığa imza atıb. Təbii ki, mən bütün bunları bir ki-

taba sığdıra bilməzdim, amma ixtisasca müəllim olduğum üçün bu kitabı, məktəblilərə əlavə dərslik üçün, gənc nəslə maariflənmək üçün nəzərdə tutdum. Amma inanıram ki, bütün yaş kateqoriyasından olan oxucu kütləsinin sevimli kitabı olacaq"

Biz də öz növbəmizdə kitabı vərəqləyirik:

**Torpağı sevdiniz torpaqlaşdınız,
Bayrağı sevdiniz bayraqlaşdınız,
Vətəni sevdiniz qardaşlaşdınız,
Vətənleşən, torpaqlaşan şəhidlər!
Qardaşlaşan, bayraqlaşan şəhidlər!**

İftixar, qürur, göz yaşı, kədər, sevinc: Sevdə xanımın misralarında ehlə ilk andaca oxucu bir-birinə zidd olan amma hamısı bir yerdə olmağa məhkum hissələrin girdabına düşür.

Hətta onun Şuşa səfəri, 30 illik Şuşa özləmi, Şuşa vüsali belə o hissələr girdabından qurtulmağa imkan vermir:

**Vətən, göz yaşını silməyə gəldim,
Nə dərdlər çəkmisən, bilməyə gəldim,
30 illik dərdi bölməyə gəldim,
Gəlmişəm, dərdini mənimlə böl sən,
Daha dərdim olmaz qoynunda ölsən.
Sil gözün yaşını, gözünə qurban,
Mənə bəlam deyən özünə qurban.**

Kitabı vərəqlədikcə şeirlərdə başqa bir ruh da "qarşıma çıxır", tanış Ruhdu, tanıdığımız Ruhdu, yurdunu təkrarsız şəkildə tərənnüm edən, sevmək və o sevgisi ilə torpaq olan, vətən olan, amma vüsala çatmayan bir Ruh!

**Cıdır düzü, sinəndə gül bitəndə,
Xarıbülbül gül içində itəndə,
Durna qatarları burdan ötəndə,
Salamımı yetirirəm mən sənə,
Salam olsun əziz ana Vətənə!**

**Cıdır düzü, Vaqif sənə yatıbdı,
Tənhalıqdan o da qəmə batıbdı.
Fəryadları gəlib mənə çatıbdı,
Qoyma qərib məzarını sel yusun,
Məzarında qoy rahatca uyusun.**

**Tər güllərin mənimlə boy olardı,
Əllərimə, qollarıma dolardı,
Hərdən dəli külək onu yolardı,
Əllərinin həsrətini çəkirəm,
Yəllərinin həsrətini çəkirəm.**

Tanıdınız mı, siz də? Bəli Məhəmməd-hüseyn Şəhriyar! Sevdə xanımla eyni həsrəti, nisgili yaşamış ulu şairimiz! Am-

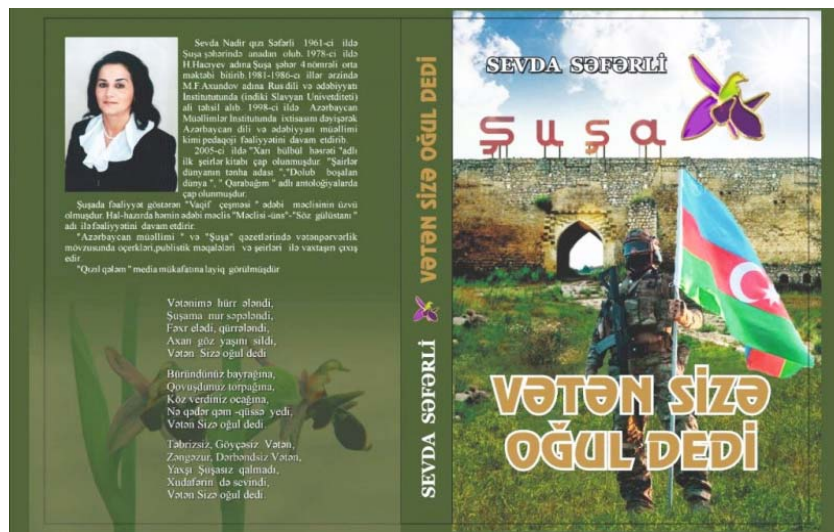
ma Sevdə xanım xoşbəxtdir, əli vətənə çatdı, ünü vətənə yetdi! Ulu Şəhriyarın ruhu isə hələ də göylərdə "Bütöv Azərbaycan" haraylayır! Bəlkə bir gün...

Başım Sevdə xanımın səmimi, ürəyi mi yerindən oynadan vətən həsrətinə - yurd vüsaliyə ehlə qarışmış ki, kitab haqqında oxuculara məlumat verməyi az qala unudacaqdım. 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak edən şuşalı iğid oğullarımızın şərəfli döyüş yolundan bəhs edən "Vətən siza oğul dedi" kitabının redaktoru tədqiqatçı-jurnalist, publisist Vasif Quliyev, ön sözün müəllifi Azərbaycan ədə-

biyə addımlayan və onlara ali məktəbə qəbul olmağı arzulayan müəllif öz şagirdlərinin nakam taleyini təəssüf hissi ilə qələmə alıb:

**Tarixə yazıldı bu haqq savaşı,
Səllərə dönmüşdü elin göz yaşı,
Qanlı yuduq Qarabağda hər daşı,
Dərdimizə sevinc qatdı şəhidlər,
Bayraq kölgəsində yatdı şəhidlər!**

Kitabın üçüncü fəslə isə 44 günlük Vətən müharibəsinin şuşalı qazilərinin və döyüş iştirakçılarının şərəfli döyüş yolun-

biyyatının hazırda ən tanınmış söz sahibi, yazıçı Aqil Abbasdır.

Müəllifin ikinci kitabı olan "Vətən siza oğul dedi" 3 fəsiləndə ibarətdir. Birinci fəsil Vətən müharibəsində şəhid olmuş 9 nəfər Şuşa şəhidinin döyüş yolundan bəhs olunur. Sevdə xanımla söhbətimiz zamanı o söyləyir ki, hər bir şəhidin həyatı və keçdiyi döyüş yolu haqqında geniş məlumat verilib:

"Şəhidlərin ailə üzvlərinin, döyüş yoldaşlarının müsahibəsi də kitabda öz əksini tapıb. Birinci fəsil yazılarkən, göz yaşlarım məni heç tərk etmədi" İkinci fəsil isə "Şəhid şagirdlərim" adlanır. Bu fəsilə isə müəllif Vətən müharibəsində şəhid olmuş şagirdlərinin şərəfli döyüş yolunu qələmə alıb. Bir zamanlar dərs dediyi şagirdlərinin valideynlərindən və doğmalarından aldığı müsahibə əsasında yazılmış bu fəsil də təsirlidir. Sevdə müəllimin iztiraclarını təsəvvür etmək çətin deyil. Axı, öz şagirdinin ölümü haqqında yazmaq bir müəllim üçün çox ağırdır. Xoşbəxt gələcək naminə şagirdləri ilə elm yollarında

dan bəhs edir. Bu bölmədə 30 nəfər Vətən müharibəsi qazisinin və iştirakçısının həyatı, döyüş yolu ehlə özlərinin verdiyi müsahibə əsasında yazılıb.

Bəlkə də çoxunuz Şuşada bayrağımızı dağalandıran polkovnik Səbuhi Abdullayev, tank bölüyünün komandiri, baş leytenant Hüseyn Ələkbərli, baş leytenant Cümşüd Babayev, XTQ-nin baş giziri Eldəniz Əliyev, XTQ-nin gizirləri Nurani Mikayılova, ayağını Vətən yolunda qurban vermiş Hüseyn Cəfərovu və digər şuşalı qaziləri şəxsən tanıyırsınız. "Şuşa" nəşriyyatında çap olunan bu kitabla tanış olduqca, Sevdə müəlliməyə haqq qazandırırıram.

Həqiqətən orta məktəblərdə dərslik ola biləcək bir tarix kitabı, desək yanılmarıq. Bu kitabdakı hər cümlə gənc nəslin vətənpərvər yetişməsinə əhəmiyyətli şəkildə rol oynaya bilər. Hətta, nisgillər, kədər süzülən misralardan sonra kitab nikbinliklə başa çatır. "Dağıdılmış abidənin fəryadı" adlı birpərdəli dram əsəri həmin nikbinliyi özündə ehtiva edir.

Məsələn, oxucular var ki, M.O.Vaqifin Cıdır düzündəki abidəsinin dağıdılmasına həsr olunan bu dram əsərinin çox dramatik, düşündürücü, ibrətamiz olduğunu söyləyirlər. Oxuculardan şair Əyyub Şirvanlı bildirir ki, bu birpərdəli dram əsərində bütöv bir mənəm facionun təsirini duymaq olar: "Əsərinin sonunda qələbə əzmi, inam ön planda verilib deyərək, nikbinlik məhz burdan qaynaqlanır". Hələ də Sevdə xanımı tanımayanlar varsa, oxusun: Sevdə Nadir qızı Səfərli 1961-ci il dekabr ayının 16-da Şuşa şəhərində anadan olub. 1998-ci ildə H.Hacıyev adına Şuşa şəhər 4 nömrəli orta məktəbi bitirdikdən sonra - 1981-ci ildə M.F.Axundov adına Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutuna qəbul olub. "Ana" adlı ilk şeiri 1977-ci ildə "Şuşa" qəzetində çap olunub.

1978-ci ildən başlayaraq şeirləri rayon və respublikə mətbuatında ("Azərbaycan gəncləri", "Azərbaycan müəllimi" qəzetlərində) çap olunub. 1986-cı ildə institutu bitirərək ixtisası üzrə Şuşa şəhərində müəllim kimi pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. 1998-ci ildə Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunda Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ixtisası üzrə yenidən ali təhsil alıb. Filoloq kimi pedaqoji fəaliyyətini davam etdirib. Pedaqoji fəaliyyətlə yanaşı yaradıcılığını da mütəmadi şəkildə davam etdirib. Beləki, "Azərbaycan müəllimi", "Şuşa" qəzetlərində şeirləri, oçerkləri, vətənpərvərlik mövzusunda publisistik məqalələri mütəmadi olaraq çap olunub. "525-ci qəzet", "Paralel", "İmpuls" qəzetlərində və poeziya almanaxlarında: "Qarabağım", "Vətənim", "Dolub boşalan dünya", "Gözüm yolda, könlüm səsdə", "Şairlər dünyanın tənha adası" antologiyalarında şeirlərim çap olunub. 2005-ci ildə "Xarı bülbül həsrəti" adlı ilk şeirlər kitabı çap olunub. Kitabda Vətən həsrəti, doğma Şuşanın düşmənlər tapdağı altında qalması, Vətən torpağının, səfəli yurd yerlərinin tərənnümü, azadlığa inam, düşmənlərə nifrət hissi daha qabarıq verilib. Mütəmadi olaraq "Azərbaycan müəllimi" qəzetində çap olunan Vətən nisgilli, Şuşa həsrətli şeirləri toplanaraq "Xarı bülbül həsrəti" adlı şeirlər kitabına çevrildi.

Yazını tanınmış yazıçı Aqil Abbasın kitab üçün yazdığı "Ön söz" də bir parçanı təqdim etməklə yekunlaşdırırıq: "Şuşa şəhidləri haqqında yazılan kitabla fikir bildirmək istəyirəm, deyirdim ki, Ağdamı, Zəngilanı, Cəbrayılı, Füzulini, Qubadlı, Kəlbəcəri azad edənlərlə Şuşanı azad edənlərin fərqi bircə ondadır ki, onlar Azərbaycanın Məkkəsini, Mədinəsini, Kəbəlasını-Şuşanı azad ediblər. Bu gün şəhidlər Tanrı yanında bayram edirlər. Şəhidlər müxtəlif bölgələrdə, kəndlərdə doğulurlar, amma şəhid olanda onlar bir yüksəklikdə olurlar- Tanrının yanında".

Sevdə Səfərli, Siza redaksiyamız və öz addımdan uğurlar diləyirəm!

Əntiqə Rəşid